

เอกสารนี้ไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้เนื่องจากการปฏิบัติต้องปรับตามสถานการณ์

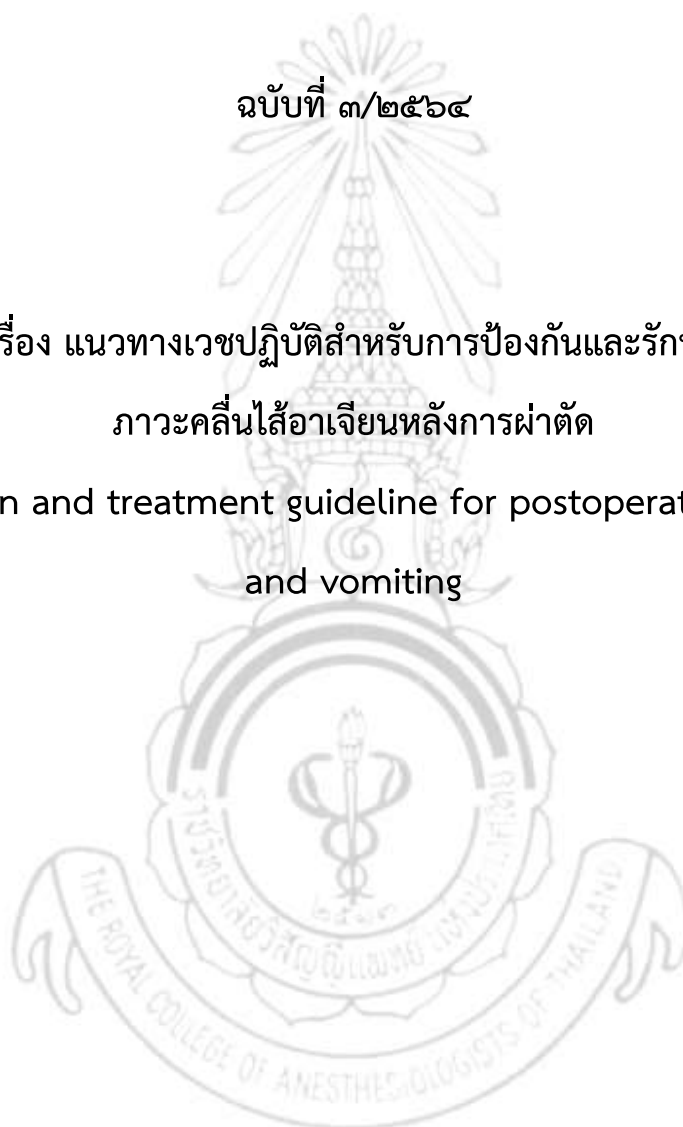
ประกาศราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย

ฉบับที่ ๓/๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการป้องกันและรักษา

ภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัด

Prevention and treatment guideline for postoperative nausea
and vomiting

บทนำ

การพัฒนาระบบบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (one day surgery; ODS) เป็นนโยบายหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่กระทรวงสาธารณสุขมุ่งเน้นและให้ความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างรวดเร็ว ลดระยะเวลาการรอคิวผ่าตัด ลดความแออัดในโรงพยาบาล ลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยของประเทศ ประหยัดเวลาของผู้ป่วยและญาติ ดังนั้นเพื่อให้ผู้ป่วยนอกที่มารับบริการผ่าตัดมีความปลอดภัยและสามารถกลับบ้านหลังผ่าตัดได้ตามแผนการรักษา ทางราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย จึงได้จัดทำแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับป้องกันและรักษาภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัด (postoperative nausea and vomiting; PONV) ขึ้น เพื่อลดอุบัติการณ์ภาวะแทรกซ้อนสำคัญหลังการผ่าตัดนี้

แนวทางเวชปฏิบัตินี้คณะผู้จัดทำได้ดำเนินการภายใต้กำกับของราชวิทยาลัยฯ แนวทางนี้อาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม หากมีผลการศึกษายืนยันการรักษาที่แตกต่าง รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ต่อไปในอนาคต อนึ่ง คณะผู้จัดทำไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดทำแนวทางเวชปฏิบัติแต่อย่างใด

คำจำกัดความ ⁽¹⁾

ภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัด (postoperative nausea and vomiting) หมายถึง อาการคลื่นไส้ (nausea) ความรู้สึกคล้ายจะอาเจียน (retching) หรืออาการอาเจียน (vomiting) ที่เกิดขึ้นในระยะเวลา 24 ถึง 48 ชั่วโมงภายหลังการผ่าตัด

วัตถุประสงค์

เป็นแนวทางสำหรับประเมินความเสี่ยง ให้การป้องกันและรักษาภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัด เพื่อลดอุบัติการณ์ภาวะแทรกซ้อน PONV ส่งเสริมให้ผู้ป่วยนอกมีความปลอดภัยและสามารถกลับบ้านหลังผ่าตัดได้ ทั้งนี้แนวทางเวชปฏิบัตินี้ อาจนำมาใช้หรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงพยาบาลหรือสถาบัน

ขอบเขต

1. ผู้รับบริการ แนวทางเวชปฏิบัตินี้ สามารถนำไปใช้กับผู้ป่วยแข็งแรงทุกวัยที่เข้ารับการผ่าตัด โดยแนวทางปฏิบัตินี้ ไม่ครอบคลุมหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร

2. บุคลากร วิสัญญีแพทย์ ศัลยแพทย์ แพทย์ผู้ทำหัตถการ วิสัญญีพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์

แนวทางปฏิบัติ

คำแนะนำการประเมินความเสี่ยงต่อการเกิด PONV สำหรับผู้ใหญ่ ^(2,3)

ผู้ป่วยควรได้รับการประเมินความเสี่ยงของการเกิดภาวะ PONV ก่อนมารับการระงับความรู้สึกและจัดระดับความเสี่ยง โดยใช้ค่าคะแนนของ Koivuranta (Koivuranta score) หรือคะแนนของ Apfel (Apfel score) ทั้งนี้ Apfel score เป็นคะแนนรวมที่ได้จากจำนวนปัจจัยเสี่ยงที่ผู้ป่วยมี ประกอบด้วย

- 1) เพศหญิง
- 2) ไม่สูบบุหรี่
- 3) มีประวัติ PONV และ/หรือเมารถ (motion sickness)
- 4) ได้รับยาระงับปวดกลุ่ม opioids หลังผ่าตัด

โดย Apfel score (0-4) สัมพันธ์กับอุบัติการณ์ PONV ประมาณร้อยละ 10, 20, 40, 60 และ 80 ตามลำดับ ในรายที่มีความเสี่ยง 0-1 ข้อ ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่ำ (low) ความเสี่ยง 2 ข้อ ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงปานกลาง (medium) และถ้ามีความเสี่ยงตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง (high) โดยทั้งนี้ให้รวมผู้ป่วยที่อาจเกิดอันตรายร้ายแรงหากเกิดอาการอาเจียนขึ้น เช่น ถูกมัดกรามด้วยลวด (wired jaw) หลังการผ่าตัดกระเพาะอาหารหรือหลอดอาหาร (gastric or esophageal surgery) มีภาวะความดันในกะโหลกศีรษะสูง (increase intracranial pressure) เข้าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูงด้วย สำหรับ Koivuranta score เป็นการประเมินโดยใช้ความเสี่ยง 5 ข้อ โดยใช้ความเสี่ยง 4 ข้อเหมือนกับ Apfel score และเพิ่มปัจจัยระยะเวลาการผ่าตัดที่นานกว่า 1 ชั่วโมง

คำแนะนำการลดปัจจัยเสี่ยงในการเกิด PONV สำหรับผู้ใหญ่^(2,3)

การจัดการปรับและลดปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วย จะลดอุบัติการณ์ของ PONV ได้ ได้แก่

1. การระงับปวดหลังผ่าตัดด้วยวิธีการผสมผสาน (multimodal analgesic regimens) เพื่อลดการใช้ยา
ระงับปวดกลุ่ม opioids
2. เลือกเทคนิคการระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน (regional anesthesia) แทนการระงับความรู้สึกแบบทั่วตัว
(general anesthesia) เมื่อสามารถทำได้ ในรายที่มีความเสี่ยงสูงในการเกิด PONV
3. เลือกใช้ยา propofol แบบหยดต่อเนื่องทางหลอดเลือดดำเพื่อรักษาระดับการสลบแทนการใช้ยาดมสลบ
4. หลีกเลี่ยงภาวะพร่องสารน้ำในผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดโดยจำกัดระยะเวลางดน้ำและอาหารก่อนผ่าตัดให้
เหมาะสม ไม่งดนานจนเกินไป หรือพิจารณาให้สารน้ำทั้งชนิด crystalloid และ colloid ทางหลอดเลือด
ดำ 10-30 มิลลิลิตรต่อกิโลกรัม ในช่วงที่ต้องงดน้ำและอาหาร
5. ไม่พบหลักฐานว่าการให้สารน้ำที่มีส่วนประกอบของน้ำตาล (dextrose solution) ช่วยลดอาการ PONV
ได้
6. การให้ออกซิเจน (oxygen supplementation) รวมถึงการเคี้ยวหมากฝรั่ง (chewing gum) อาจช่วย
บรรเทาอาการ PONV ได้เล็กน้อย จึงไม่แนะนำให้ใช้เพื่อรักษาอาการ PONV

คำแนะนำการรักษาอาการ PONV ในผู้ป่วยที่การป้องกันไม่ได้ผลหรือไม่ได้รับยาป้องกัน^(2,3)

1. ผู้ป่วยที่ได้รับยาป้องกัน PONV แล้วไม่ได้ผล
 - 1.1 ควรได้รับยากลับใหม่ที่ออกฤทธิ์ต่างจากยาตัวเดิม
 - 1.2 ยาในกลุ่ม 5-HT₃ antagonist เช่น ondansetron สามารถให้ซ้ำได้ในขนาดเดิม เมื่อได้รับยาในขนาด
ป้องกันนานกว่า 6 ชั่วโมงและไม่มียารักษาที่เป็นกลุ่มอื่น

- 1.3 ควรยึดหลักการรักษาแบบผสมผสานโดยให้ยารักษาพร้อมที่ออกฤทธิ์ต่างกัน
- 1.4 ให้พิจารณายาในกลุ่ม antihistamine ร่วมในการรักษาในผู้ป่วยที่มีประวัติเมารถ
2. ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับยาป้องกันมาก่อน
 - 2.1 ให้ใช้ยาในกลุ่ม 5-HT3 antagonists เป็นตัวเลือกอันดับแรกในการรักษา
 - 2.2 ควรยึดหลักการรักษาแบบผสมผสานโดยให้ยารักษาพร้อมที่ออกฤทธิ์ต่างกัน
 - 2.3 ควรประเมินหาสาเหตุที่อาจแก้ไขได้ในผู้ป่วยที่มีอาการทุกราย เช่น ได้รับยาแก้ปวด opioids ปริมาณมาก มีภาวะลำไส้อุดตัน หรือมีเลือดคั่งในลำคอ เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติการจัดการภาวะ PONV ในผู้ใหญ่⁽³⁾

ขั้นที่ 1	พิจารณาปัจจัยเสี่ยงก่อนการผ่าตัด	<ul style="list-style-type: none"> - เพศหญิง - อายุน้อยกว่า 50 ปี - ไม่สูบบุหรี่ - มีประวัติ PONV หรือเมารถ - ได้ยาระงับปวด opioids - การผ่าตัดถุงน้ำดี การผ่าตัดสุติเนรีเวชและการผ่าตัดส่องกล้อง 	
ขั้นที่ 2	ปรับปัจจัยเสี่ยงพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาเลือกใช้เทคนิคการระงับความรู้สึกเฉพาะส่วนหากสามารถทำได้ - เลี่ยงการใช้ไนตรัสออกไซด์ ยาดมสลบหรือยา neostigmine ขนาดสูง - ใช้วิธีการผสมผสาน (multimodal analgesia) เพื่อระงับปวดหลังผ่าตัด 	
ขั้นที่ 3	ประเมินปัจจัยเสี่ยงในผู้ป่วยแต่ละราย	มีปัจจัยเสี่ยง 1-2 ข้อ	มีปัจจัยเสี่ยง > 2 ข้อ
		ยาป้องกัน PONV 2 ชนิด	ยาป้องกัน PONV 3-4 ชนิด
ขั้นที่ 4	ยาหลักสำหรับป้องกันภาวะ PONV*	1. Ondansetron 2. Dexamethasone	1. Ondansetron 2. Dexamethasone
	ยาร่วมสำหรับป้องกันภาวะ PONV* (สามารถเลือกใช้ชนิดยาให้เหมาะสมกับบริบท)	-	<ul style="list-style-type: none"> - Metoclopramide - Propofol - Dimenhydrinate - Granisetron
ขั้นที่ 5	ยารักษาภาวะ PONV*	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีไม่ได้รับยาป้องกัน ให้ใช้ ondansetron เป็นตัวเลือกแรก - เลือกใช้ยาในกลุ่มอื่นที่แตกต่างจากยาป้องกันภาวะ PONV ที่ผู้ป่วยได้รับ 	

*กรุณาดูรายละเอียดขนาดยา เวลาที่ให้และข้อควรระวังในภาคผนวก

คำแนะนำการประเมินความเสี่ยงต่อการเกิด PONV และภาวะอาเจียนหลังผ่าตัด (postoperative vomiting; POV) สำหรับเด็ก⁽³⁾

การประเมินความเสี่ยงของภาวะ PONV และ POV ในเด็กใช้ค่าคะแนนของ Eberhart (Eberhart score)
⁽⁴⁾ โดยเป็นคะแนนรวมที่ได้จากจำนวนปัจจัยเสี่ยงที่ผู้ป่วยมี ประกอบด้วย

- 1) อายุมากกว่า 3 ปี
- 2) ระยะเวลาผ่าตัดนานมากกว่า 30 นาที
- 3) ผู้ป่วยหรือสมาชิกในครอบครัวมีประวัติ PONV และหรือเมารถ
- 4) การผ่าตัดแก้ไขตาเข

โดย Eberhart score 0, 1, 2, 3 และ 4 คะแนน สัมพันธ์กับอุบัติการณ์ POV ประมาณร้อยละ 10, 10, 30, 50 และ 70 ตามลำดับ

คำแนะนำการลดปัจจัยเสี่ยงในการเกิด PONV และ POV สำหรับเด็ก⁽³⁾

1. เลือกเทคนิคการระงับความรู้สึกแบบ Total Intravenous Anesthesia (TIVA)
2. ใช้การระงับความปวดแบบผสมผสาน เพื่อลดปริมาณการได้รับยาแก้ปวดกลุ่ม opioids โดยเทคนิคที่นิยมปฏิบัติในผู้ป่วยเด็ก ได้แก่ การทำ caudal block หรือ peripheral nerve block เช่น transversus abdominis plane (TAP) block เป็นต้น แต่หากมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถทำได้ ควรเลือกใช้ยาแก้ปวดกลุ่ม systemic non-opioids แทน เช่น acetaminophen, dexamethasone และ dexmedetomidine เป็นต้น
3. ให้สารน้ำให้เพียงพอ เช่น ให้สารละลาย ringer lactate 10 mL/kg ทางหลอดเลือดดำ

แนวทางปฏิบัติการจัดการภาวะ PONV ในเด็ก⁽³⁾

ขั้นที่ 1	พิจารณาปัจจัยเสี่ยง ช่วงก่อนผ่าตัด	<ul style="list-style-type: none"> - อายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป - มีประวัติ PONV หรือเมารถ - สมาชิกในครอบครัวมีประวัติ PONV หรือเมารถ - เพศหญิงวัยแรกรุ่น 	
	พิจารณาปัจจัยเสี่ยง ช่วงระหว่างผ่าตัด	<ul style="list-style-type: none"> - ผ่าตัดต่อมทอลซิล - ผ่าตัดแก้ไขตาเข - ผ่าตัดแก้ไขหูกลาง - ระยะเวลาการผ่าตัดนานมากกว่า 30 นาที - ใช้อาตมสลบ หรือยากกลุ่ม anticholinergic ในการระงับความรู้สึก 	
	พิจารณาปัจจัยเสี่ยง ช่วงหลังผ่าตัด	การได้รับยาระงับปวด opioids ที่ออกฤทธิ์นาน	
ขั้นที่ 2	ปรับปัจจัยเสี่ยง	ใช้วิธีการผสมผสาน เพื่อระงับปวดหลังผ่าตัด	
ขั้นที่ 3	ประเมินระดับความเสี่ยงการเกิด PONV ในแต่ละรายและให้ยาป้องกัน		
	ไม่มีปัจจัยเสี่ยง (เสี่ยงน้อย)	มีปัจจัยเสี่ยง 1-2 ข้อ (เสี่ยงปานกลาง)	มีปัจจัยเสี่ยง ≥ 3 ข้อ (เสี่ยงมาก)
	-ไม่ให้ยาป้องกัน หรือ -ให้ยาป้องกัน*เพียงตัวเดียว ระหว่าง ondansetron หรือ dexamethasone	ยาป้องกัน*รวมกัน 2 ชนิด ได้แก่ ondansetron และ dexamethasone	-ยาป้องกัน*รวมกัน 2 ชนิด ได้แก่ ondansetron และ dexamethasone -ร่วมกับการระงับความรู้สึกเทคนิค TIVA
ขั้นที่ 4	ยารักษาภาวะ PONV*	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้อาตมสลบอื่นที่ต่างจากยาป้องกัน PONV ที่ผู้ป่วยได้รับ ได้แก่ dimenhydrinate หรือ metoclopramide - พิจารณาใช้การกดจุดหรือฝังเข็มที่จุด PC6 ร่วมรักษา 	

*กรณาดูรายละเอียดขนาดยา เวลาที่ให้และข้อควรระวังในภาคผนวก

เอกสารอ้างอิง

1. Pierre S, Whelan R. Nausea and vomiting after surgery. Continuing education in anaesthesia critical care & pain 2013; 13(1): 28-30.
2. Apfel CC, Läärä E, Koivuranta M, Greim CA, Roewer N. A simplified risk score for predicting postoperative nausea and vomiting: conclusions from cross-validations between two centers. Anesthesiology 1999;91(3):693-700.
3. Gan TJ, Belani KG, Bergese S, Chung F, Diemunsch P, Habib AS, et al. Fourth consensus guidelines for the management of postoperative nausea and vomiting. Anesth Analg 2020;131(2):411-48.
4. Eberhart LHJ, Geldner G, Kranke P, Morin AM, Schäuffelen A, Treiber H, et al. The development and validation of a risk score to predict the probability of postoperative vomiting in pediatric patients. Anesth Analg 2004;99(6):1630-7.
5. Gan TJ. Postoperative nausea and vomiting-Can it be eliminated?. JAMA 2002; 287(10): 1233-6.
6. Eberhart LHJ, Mauch M, Morin AM, Wulf H, Geldner G. Impact of a multimodal anti-emetic prophylaxis on patient satisfaction in high-risk patients for postoperative nausea and vomiting. Anaesthesia 2002;57(10):1022-7.
7. Gold BS, Kitz DS, Lecky JH, Neuhaus JM. Unanticipated admission to the hospital following ambulatory surgery. JAMA. 1989;262(21):3008-10.
8. Carroll NV, Miederhoff P, Cox FM, Hirsch JD. Postoperative nausea and vomiting after discharge from outpatient surgery centers. Anesth Analg 1995;80(5):903-9.
9. Shaikh SI, Nagarekha D, Hegade G, Marutheesh M. Postoperative nausea and vomiting: a simple yet complex problem. Anesth Essays Res [Internet]. 2016;10(3):388-96.

ภาคผนวก

1. อับัติการณ์ภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัด (postoperative nausea and vomiting)

ภาวะ PONV เป็นผลข้างเคียงที่พบได้บ่อย โดยรวมพบอับัติการณ์ประมาณร้อยละ 30 แต่ถ้าเป็นผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงจะพบอับัติการณ์ได้สูงถึงร้อยละ 80⁽⁵⁾ การเกิดภาวะ PONV เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยฟื้นตัวหลังผ่าตัดได้ช้า ต้องได้รับการดูแลที่ห้องพักฟื้นนานขึ้น สำหรับผู้ป่วยหลังผ่าตัดที่เป็นผู้ป่วยนอก (ambulatory surgery หรือ one day surgery; ODS) อาจไม่สามารถกลับบ้านได้ตามแผนการรักษา หรือต้องนอนโรงพยาบาลเพื่อรักษาภาวะ PONV ที่เกิดขึ้น^(6,7) ในต่างประเทศผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดแบบผู้ป่วยนอกพบอับัติการณ์คลื่นไส้อาเจียนหลังอนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้าน (post discharge nausea and vomiting; PDNV) สูงถึงร้อยละ 35-50⁽⁸⁾ แต่ข้อมูลภายในของกรมการแพทย์ ประเทศไทย ปี 2562 พบอับัติการณ์ PONV ในผู้ป่วยที่นอนโรงพยาบาลนานกว่า 24 ชั่วโมงเพียง 10 ราย จาก 194 ราย หรือร้อยละ 5.15

2. ปัจจัยเสี่ยงของภาวะ PONV ในผู้ใหญ่

ภาวะ PONV อาจเกิดจากหลายปัจจัย⁽⁹⁾ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้ป่วย (patient factors) ได้แก่ ผู้ป่วยกลุ่มอายุน้อยกว่า 50 ปี เพศหญิง ไม่สูบบุหรี่ มีประวัติเมารถ (motion sickness) หรือมีภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัดครั้งก่อน มีภาวะหรือโรคที่ทำให้ระยะเวลาที่กระเพาะอาหารว่างนานขึ้น (delayed gastric emptying time) เช่น เบาหวาน ไทรอยด์ฮอร์โมนต่ำ ตั้งครรภ์ ภาวะอ้วน เป็นต้น
2. ปัจจัยก่อนผ่าตัด (preoperative factors) เช่น การงดน้ำและอาหารที่นานเกินไป ภาวะเครียดก่อนการผ่าตัด
3. ปัจจัยในระหว่างผ่าตัด (intraoperative factors)
 - 3.1 ปัจจัยด้านการผ่าตัด
 - 3.1.1 ชนิดการผ่าตัด โดยการผ่าตัดที่มีโอกาสเกิด PONV สูง ได้แก่ การผ่าตัดถุงน้ำดี (cholecystectomy) การผ่าตัดทางสูตินรีเวช (gynecological surgery) การผ่าตัดส่องกล้อง (laparoscopic surgeries) เป็นต้น
 - 3.1.2 ระยะเวลาการผ่าตัดที่นาน โดยเวลาที่นาน 30 นาทีเพิ่มโอกาสเกิด PONV ร้อยละ 60
 - 3.2 ปัจจัยด้านการระงับความรู้สึกและระงับปวด ได้แก่
 - 3.2.1 เทคนิค พบว่าการระงับความรู้สึกแบบทั่วตัว (general anesthesia) มีโอกาสเกิด PONV สูงกว่าการระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน (regional anesthesia) ประมาณ 9 เท่า
 - 3.2.2 การใช้ยาดมสลบ (volatile) ไนตรัสออกไซด์ (nitrous oxide) ยาระงับปวดกลุ่มโอปิออยด์ (opioids) โดยเฉพาะมอร์ฟีน ยานำสลบทางหลอดเลือดดำ ได้แก่ etomidate และ ketamine รวมถึงยาด้านฤทธิ์ยาหย่อนกล้ามเนื้อ neostigmine ขนาดสูง
4. ปัจจัยหลังผ่าตัด (postoperative factors) ได้แก่ อาการปวดหลังการผ่าตัด การใช้ยาระงับปวดกลุ่ม opioids การเคลื่อนย้ายหรือปรับเปลี่ยนท่าทางผู้ป่วยอย่างรวดเร็ว

3. ป้จจัยเสี่ยงของภาวะ PONV ในเด็ก ⁽³⁾

สำหรับผู้ป่วยเด็ก ป้จจัยเสี่ยงของภาวะ PONV/ POV และวิธีการประเมินความเสี่ยงมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ โดยป้จจัยเสี่ยงในเด็ก ประกอบด้วย

1. ป้จจัยก่อนผ่าตัด ได้แก่ อายุมากกว่า 3 ปี มีประวัติเมารถหรือมีประวัติ PONV ในครอบครัว และเป็นเพศหญิงวัยแรกรุ่น (post-pubertal female)
2. ป้จจัยระหว่างผ่าตัด ได้แก่ การผ่าตัดต่อมทอลซิล (tonsillectomy) ผ่าตัดแก้ไขตาเข (strabismus surgery) และผ่าตัดแก้ไขหูกาง (otoplasty) มีระยะเวลาการผ่าตัดนานมากกว่า 30 นาที การใช้ยาดมสลบ หรือยาากลุ่ม anticholinergic
3. ป้จจัยหลังผ่าตัด ได้แก่ การได้รับยาระงับปวด opioids ที่ออกฤทธิ์นาน

4. ยาป้องกันหรือรักษาภาวะ PONV ที่มีใช้ในประเทศและมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนประโยชน์ในการใช้ยา ⁽³⁾

ตาราง รายละเอียดชนิด ขนาด เวลาให้การบริหรยาทางหลอดเลือดดำและข้อควรระวังในการใช้ยาเพื่อป้องกันหรือรักษาภาวะ PONV

ยา	ขนาดยา/ครั้ง		เวลาที่ให้ยา	ข้อควรระวัง
	ผู้ใหญ่	เด็ก		
Dexamethasone (Corticosteroid)	4-8 mg	0.15 mg/kg (up to 5 mg)	At induction	ระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวานหรือมีอาการติดเชื้อ
Dimenhydrinate (Anti-histamine)	50 mg	0.5 mg/kg (up to 25 mg)	-	เสริมฤทธิ์ sedation อาจทำให้เกิด cognitive impairment และ delirium ในผู้สูงอายุ
Metoclopramide (Anti-dopaminergic)	10 mg	0.1 mg/kg (up to 10 mg)	At induction	เสริมฤทธิ์ sedation และทำให้เกิด extrapyramidal effects ได้ ไม่แนะนำใช้ในเด็ก < 1 ปี และใช้อย่างระมัดระวังในเด็ก < 5 ปี
Ondansetron (5-HT ₃ antagonist)	4 mg	0.1 mg/kg (up to 4 mg)	End of surgery	-
Granisetron (5-HT ₃ antagonist)	0.35- 3 mg	0.04 mg/kg (up to 0.6 mg)	End of surgery	-
Propofol (IV hypnotic drug)	20-30 mg	-	15 min before end of surgery	ทำให้ความดันโลหิตลดลง
Non-pharmacological modality: Acupressure or acupuncture at the 6 th point on pericardium meridian (PC6)				

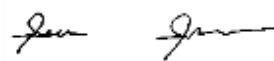
คณะผู้จัดทำแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับการป้องกันและรักษาภาวะคลื่นไส้อาเจียนหลังการผ่าตัด

1. ศ.พญ.สุวรรณี สุระเศรณีวงศ์	ประธานราชวิทยาลัยและที่ปรึกษา
2. พญ.ประภา รัตนไชย	โรงพยาบาลหาดใหญ่
3. รศ.พญ.สุวิมล ต่างวิวัฒน์	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
4. รศ.พญ.มิ่งขวัญ วงษ์ยิ่งสิน	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
5. ผศ.พญ.ฐิติกัญญา ดวงรัตน์	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
6. ศ.นพ.สมบูรณ์ เทียนทอง	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ผศ.พญ.อุ้มจิต วิทยาไพโรจน์	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. ผศ.พญ.พรอรุณ เจริญราช	คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รศ.พญ.วัลภา อานันท์ศุภกุล	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี
10. รศ.พญ.นุชนารถ บุญจิ่งมงคล	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11. รศ.พญ.พนารัตน์ รัตนสุวรรณ	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. นพ.ปิ่นณวิษย์ เบญจวิสัยมาส	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. ผศ.นพ.สุตสยาม มานวงศ์	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14. พญ.อรกัญญา ฉิมพาลี	โรงพยาบาลพลพยุหเสนา
15. พญ.สุจิตรา ทองทิพย์	โรงพยาบาลอุดรธานี
16. นพ.พงศ์พัฒน์ สัตโยภาส	โรงพยาบาลนครพิงค์

ประกาศนี้ใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ลงชื่อ

(ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวรรณี สุระเศรณีวงศ์)
ประธานราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย